

6-ukers uttalekurs for minoritetsspråklige deltakere i helsearbeiderfaget

6-ukers uttalekurs for minoritetsspråklige deltakere i helsearbeiderfaget

Struktur: 2 økter hver uke. Start alltid ny økt med å repetere det man lærte i forrige økt.

Total varighet: 12 økter

Progresjon: Fra grunnleggende lydnivå → ordnivå → setningsnivå → helsefaglig kommunikasjon

Uke 1:

Økt 1: Vokallengde (kort/lang vokal)

Problem: I norsk kan lang eller kort uttale av vokal skille betydningen av ordet (f. eks hat-hatt). Dette er uvanlig i andre språk.

Typiske ord:

- *tak - takk, supe-suppe, vit - hvitt, mat - matt*
- Helsefag: *måle - malle, sår - sårr, pille - pile*

Aktiviteter:

- Ordpar (breke-brekke)
- Lytt-gjenta
- Setninger:
 - «Jeg skal **måle** blodtrykket ditt.»
 - «Har du et **sår**?»

Økt 2: Sluttkonsonanter (t, k, p, s, r, l)

Problem: Norsk har en mer tydelig uttale av sluttkonsonanter enn mange andre språk har.

Mange minoritetsspråklige har derfor en for lite markert uttale av endingskonsonanter (f. eks *mat* → *ma*, *akutt* → *aku*, *hjelp* → *jel*).

Helsefaglige ord:

- *akutt, host, pust, hjelp, helt, saltvann*

Setninger:

- «Det er **akutt**.»
 - «Jeg skal **hjelp**e deg.»
-

Uke 2:

Økt 3: i-y-lydene

Problem: I og y uttales på nokså lik måte i norsk. Mange språk mangler y-lyden. Det gjør det vanskelig å skille den fra i-lyden.

Helsefaglige ord:

- *urin, sprøyte, hygiene, sykepleie, infeksjon*

Setninger:

- «Vi skal ta en **urinprøve**.»
- «Har du god **hygiene**?»

Økt 4: o-u-ø- lydene

Problem: Disse vokalene fins ikke i alle språk, og de uttales veldig likt. Det er vanskelig for dem som ikke har lydene i morsmålet sitt å skille mellom dem i uttale.

Helsefaglige ord:

- o: *blod, stol, sone*
- u: *hud, puls, rullator*

- ø: øre, blø, røre, støttestrømpe

Setninger:

- «Jeg skal måle **puls** og **blodtrykk**.»
 - «Har du vondt i **øret**?»
-

Uke 3:

Økt 5: o-lyd eller å-lyd når ordet skrives med "o"

Problem: Skal man uttale o-lyd eller å-lyd når ordet skrives med "o"?

Mest vanlig i norsk: o-lyd foran kort konsonant (kloke), å-lyd foran lang/dobbel konsonant (klokke).

Helsefaglige ord:

- Å-lyd: *kropp, stoppe, klokke*
- O-lyd: *blod, stol, bok, kloke*

Setninger:

- «Jeg skal undersøke **kroppen** din.»
- «Kan du sette deg på **stolen**?»

Økt 6: ng-lyden

Problem: Mange med annet morsmål enn norsk uttaler lyden som to lyder (n+g), men i norsk skal den uttales som en lyd (ŋ).

Helsefaglige ord:

- *seng, tvinge, bringe, mange, forlengelse*

Setninger:

- «Vi skal hjelpe deg over i **sengen**.»

- «Det er **mange** medisiner her.»
-

Uke 4:

Økt 7: Kj-lyden

Problem: Denne lyden er vanskelig å uttale for dem som ikke har den i sitt språk, og til og med for mange nordmenn.

Helsefaglige ord:

- *kjenne, kjøre, kjeve, kjøle, kylling (kosthold)*

Setninger:

- «Jeg skal **kjenne** på ryggen din.»
- «Kjenn etter om det gjør vondt.»

Økt 8: Sj-lyder (sj, skj, sk-i)

Problem: Mange synes det er vanskelig å skille mellom “kj”-lyd og “sj”-lyd.

Helsefaglige ord:

- *skjorte, sjekke, dusje, sju, forskjell*

Setninger:

- «Jeg skal **sjekke** blodtrykket ditt.»
 - «Du må **dusje** før operasjonen.»
-

Uke 5:

Økt 9: R-lyden

Problem: Noen språk mangler skille mellom “r” og “l”. Noen har en svak r-lyd.

Helsefaglige ord:

- *rullator, røntgen, smerter, rød, urinrør*

Setninger:

- «Har du **smerter** nå?»
- «Vi må ta et **røntgenbilde**.»

Økt 10: Konsonantgrupper

Fokus: konsonantgrupper (skr., spl., kr..)

Problem: Norske ord kan ha flere konsonanter etter hverandre enn i de fleste andre språk. Mange med annet morsmål legger inn ekstra vokaler mellom lydene fordi det er vanskelig å uttale konsonantgruppene.

Helsefaglige ord:

- *trene, drikke, bruke, skrike, sprek, skli*

Setninger:

- «Du må **drikke** mer vann.»
 - «Har du **brudd** i armen?»
-

Uke 6:**Økt 11: Setningsmelodi og trykk**

Problem: Det er vanskelig for mange med annet morsmål enn norsk å mestre riktig trykkplassering i ord. Det kan også være vanskelig å mestre ulike setningsmelodi i vanlige setninger og spørsmålssetninger.

Helsefaglige ord:

- *me-di-sin, in-fek-sjon, hy-gi-e-ne, ope-ra-sjon*

Setninger:

- «Jeg skal **hjelpe deg** med å stå opp.»
- “Skal jeg hjelpe deg å stå opp?” (går opp i slutten av setningen)
- «Vi må **måle blodtrykket** ditt.»
- “Vil du ha mat?” (går opp på slutten av setningen)

Økt 12: Integrert praksis - alt i bruk

Oppgave: Ta i bruk alt du har lært og øv på uttale i rollespill. Ta opp dialogen og vurder egen uttale.

Tema for rollespill: morgenstell, smertevurdering, medisinalutdeling eller forflytning
